

**Палац творчості дітей та юнацтва
Броварської міської ради Броварського району Київської області**

План-конспект

«Адаптація організму до тренувального процесу.

Загальнорозвивальні вправи»

*(початковий рівень, перший рік навчання, вік дітей – 10-13 років,
інклюзивна група)*

Автор:

*Сахно Валентина Томасівна,
керівник гуртка «Театр казок»*

м. Бровари

2021

Мета:

пізнавальна – знайомство вихованців з основами театрального мистецтва, особливостями роботи актора на сцені, оволодіння різними акторськими техніками;

практична – оволодіння уміннями і навичками з акторської майстерності, розвиток уваги, уяви, фантазії вихованців у процесі виконання тренінгових завдань; відпрацювання елементарних вправ для позбавлення від внутрішньої зовнішньої скутості, вдосконалення умінь та навичок з акторської майстерності шляхом виконання спеціальних тренінгових вправ, оволодіння технікою мовлення, розвиток вміння виконувати на сцені найпростіші рухи, які органічно виглядають в мізансценах;

творча – розвиток творчих здібностей вихованців, сценічної уваги, уяви, фантазії, пам'яті; задоволення потреби особистості у творчій самореалізації;

соціальна – виховання любові до української національної культури, зокрема, театрального мистецтва; розвиток навичок роботи у команді, виховання відповідальності за колективну творчу справу та дружніх стосунків серед гуртківців.

Обладнання: ноутбук, фонограма, хустинки, відеозапис вистави «Язиката Хвеська» за участю вихованців старшої групи.

Тип заняття: комбіноване.

Форма роботи: колективна та індивідуальна.

Методи: словесні (розповідь, пояснення), наочні, практична робота: навчальні вправи, ігрові вправи.

Тривалість заняття: 45 хв.

Очікуваний результат:

- засвоєння комплексу вправ для тренування та розвитку акторських навичок; розвитку сценічного мовлення, уяви, фантазії; моделювання поведінки юного актора в сюжетах, запропонованих педагогом;
- виявлення творчих здібностей гуртківців, удосконалення акторської

психотехніки за допомогою спеціально підібраного комплексу вправ;

- засвоєння вихованцями основних навичок виконання вправ на розвиток тіла та координацію рухів, відчуття ритмічності;
- засвоєння навичок сценічного мовлення (правильного дихання, чіткої дикції);
- виконання на сцені найпростіших органічних дій у звичних для вихованців обставинах.

Заняття проводиться відповідно до навчальної програми з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку театрального профілю, рекомендованої Міністерством освіти і науки України (лист від 08.04.2016 р. № 1/11-4657).

Хід заняття

I. Підготовча частина

1.1. Організаційний момент:

(Діти шикуються на сцені в лінію, або півколом, залежно від кількості дітей. Завіса відкривається, заходить керівник гуртка)

Вихованці: Вітаємо Вас-с-с-с! Здоровенькі були!

Керівник гуртка: Добрий день! І я вітаю вас, шановні вихованці гуртка «Театр казок». Ви зі мною привіталися, я з вами привіталася, а от чи віталися ви один з одним? Ні?! Тоді цю помилку виправляємо.

Вправа «Привітання».

Керівник гуртка: Діти, вчимося вітатися. Привіт – помахали рукою, за руку – традиційнерукокутискання, в карантинних умовах – ліктями, жартома – п'ятками. То ж, давайте вітатися. На рахунок: 1, 2, 3 – почали!

Керівник гуртка: Тепер все гаразд! Можемо продовжувати далі.

Присядьте, будь ласка. Сьогодні на нашому занятті присутні всі вихованці. Хочу нагадати, що ми працюємо на сцені, тому обов'язково потрібно дотримуватися правил безпечної поведінки.

На нашому занятті додержуємося декількох правил «не»:

1. не шуміти;
2. не перебивати;
3. не заважати іншим;
4. не ходити за куліси;

5. не викрикувати.

Коли хочете щось сказати, потрібно підняти руку. Також не можна підходити близько до краю сцени. Всі зрозуміли? От і добре.

1.2. Повідомлення теми та мети заняття.

Керівник гуртка: тема сьогоднішнього заняття «Адаптація організму до тренувального процесу. Загальнорозвивальні вправи».

Мета нашого заняття: продовжити працю над удосконаленням дикції, вивчення нових чистомовок, повторення та розучування нових вправ для тренування та розвитку акторських навичок, формування навичок виконання на сцені найпростіших органічних дій.

II. Основна частина

2.1. Пояснення нового матеріалу.

(Вступне слово керівника гуртка)

Керівник гуртка: Театр – це особливий світ. У ньому свої закони, свої звичаї, свої правила. Найцікавіше місце для глядача – це сцена. А найголовніші на сцені – актори. Вони грають різноманітні ролі. Актори в театрі – це справжні професіонали, майстри своєї справи. І саме тому нам так подобається ходити в театр на вистави і з захопленням спостерігати за акторською роботою та отримувати від неї справжнє задоволення.

В основі акторського мистецтва лежать принципи перевтілення актора в образ, а також його світогляд і творча індивідуальність. Сучасне акторське мистецтво нерозривно пов'язане з режисерським мистецтвом. Від більшості інших мистецтв акторське мистецтво суттєво відрізняється тим, що актор є водночас і творцем художнього образу, і його матеріалом, оскільки для цього використовуються природні дані актора: зовнішні – фізичні (постать, рух, жест, міміка, голос) і внутрішні – психічні (емоції, темперамент, уява, спостережливість).

Акторське мистецтво має втілювати у виставі авторський та режисерський задум, виявити ідейний зміст твору, донести його до глядача (слухача), разом з тим – збагатити виставу власною творчістю, життєвим досвідом актора.

Актор завжди тісно пов'язаний зі своїми партнерами по сцені, але водночас діє, як самостійний митець, від імені певного персонажа. Актор створює характер на основі сценічного перевтілення – зміни зовнішності, а головне – осягнення й виявлення духовного світу персонажа. Втілюючи образ, актор вдається до аксесуарів (грим, театральний костюм, маска).

Ви, вихованці гуртка «Театр казок», також долучаєтеся до світу театру. На своїх заняттях ми робимо свої перші кроки з опанування акторської майстерності. Для цього вивчаємо різноманітні вправи. Серед них особливого значення набувають вправи для розвитку і вдосконалення своєї мови. Потрібно, щоб вона була виразною, чіткою і правильною, а головне – зрозумілою для глядачів.

Також ми виконуємо вправи з акторської майстерності, які допомагають нам створювати образи персонажів вистав. А вправи із сценічного руху дозволяють нам правильно діяти на сцені і бути правдивими та переконливими, щоб глядачі повірили в те, що відбувається на сцені.

А скажіть, будь ласка, як ще можна назвати виконання на заняттях різних вправ? Хто мені відповість? Так, вірно, їх можна назвати тренуванням, або тренінгом. Отож, і сьогодні ми разом з вами маємо досконало вивчити комплекс вправ, який допомагатиме нам набувати акторські навички.

III. Практична робота

3.1. Відпрацювання раніше вивчених вправ.

Керівник гуртка: Отже, сьогодні ми з вами не тільки продовжимо удосконалювати виконання вправ, які ви вже знаєте, а також – розучимо нові вправи. Тож, розпочинаємо!

Вправи на зняття м'язової напруги.

Керівник гуртка: Вправи вам відомі. Я сподіваюся, що ви їх добре пам'ятаєте.

Вправа – «Потягусі». На 1, 2, 3 – почали!

(Вихованці виконують вправу)

Керівник гуртка: Молодці, добре справилися із завданням!

Вправа «Балувані діти». На 1, 2, 3 – почали!

Керівник гуртка: І з цим завданням справилися!

І наступна **вправа** – **«Налякайте мене вигуком «Ха!»**. На 1, 2, 3 – почали! Дякую, гарна робота!

Вправи на розвиток сценічного мовлення.

Керівник гуртка: На наших заняттях ми обов'язково займаємося розучуванням скоромовок та чистомовок, адже мова артиста має бути зрозумілою та красивою. Вам необхідно проговорити чистомовку, але будьте уважні, бо промовляючи її, ви маєте назвати своє ім'я.

Я починаю перша, а ви продовжуєте: «Жила собі Валентина та перевалентинилася на малесеньких перевалентиненят».

(Діти по черзі виконують вправу).

Керівник гуртка: Молодці! Справилися з цим завданням.

Продовжуємо далі. Давайте розучимо ще й інші чистомовки для розвитку дикції:

1. (Б, щ) Бабин біб розцвів у дощ – буде бабі біб у борщ;
2. (Б, ц) Був собі цебер, та переполуцебрився на полуцебреньта;
3. (Б) Бобер на березі з бобренятами бублики пік;
4. (Б, р) Боронила борона по боронованому полю;
5. (Б, ч) Бук бундючивсь перед дубом, тряс над дубом бурим чубом. Дуб пригнув до чуба бука. Буде букові наука;
6. (В, р, к) Варка варила вареники, Василь взяв вареника. Варка Василя – варенихою! Василь Варку – вареником!;
7. (В, ч, р) Вередували вереднички, що не зварили вареничків. Не вередуйте, вередниченьки, ось поваряться варениченьки;
8. (В) Викис, вимок, виліз, висох, став на колоду, та знов – бовть у воду!;
9. (В, р, н) Ворона проворонила вороненя;
10. (В, д,) Наш садівник розсадівникувався;
11. (В, ц, к) Вовк-вовцюг вівцю волік. Вова вовку – вила в бік. Як завив же

вовк-вовцюг – миттю випустив вівцю;

12. (Г, к) Галасливі гави й галки в гусенят взяли скакалки. Гусенята їм гелпочуть, що й вони скакати хочуть;

13. (Д, р) Дрова рубали два дроворуби;

14. (Д, п) У нас надворі погода розмокропогодилася;

15. (Ж) Дзижчить над житом жвавий жук, бо жовтий він вдягнув кожух;

16. (Ж) Біжать стежини поміж ожини.

Ці скоромовки потрібно вивчити на пам'ять. Скоромовки ми спочатку розучуємо, як чистомовки. Перш за все, промовляємо чистомовки подумки, беззвучно, потім пошепки, далі – повільно вголос, і так до того часу, доки їх гарно не вивчимо. Хороший результат дає розучування чистомовок з використанням корку від пляшки шампанського. Його потрібно затиснути в зубах. На наступному занятті ми проведемо ще й таке тренування.

На попередньому занятті ми вивчили вірш, який називається «**Брехлива Киця**». Пропоную виконати його в особах. Шикуюмося у дві лінії, розпочинаємо вправу, ділимося на дві команди.

Одна команда – кішечки. Друга команда – песики. Кожна команда намагається створити образи тварин та передати голосом своє ставлення до персонажу. На рахунок: 1, 2, 3 – почали!

- Гав! Ой ти, кицю, неслухняна. А куди біжиш так рано?

- М'яв! Побіжу я аж до річки, щоб напитись там водички.

- Гав! Гав! А вночі куди ходила?

- М'яв! М'яв! В полі мишку я ловила.

- Гав! Гав! Гав! Ой, неправду ти сказала. Ти сметанку всю злизала!

- М'яв! М'яв! М'яв! Я не відаю й не знаю. Я сметанки не вживаю.

Керівник гуртка: Молодці, діти! Гарно справилися і з цим завданням.

Вправи на розвиток сценічної уваги.

Керівник гуртка: сценічна увага – це основна внутрішня техніка актора, головна умова правильного внутрішнього сценічного самопочуття, найголовніший елемент творчого стану виконавця.

Вправа: «Перемикаємо швидкість і напрямок нашого руху»

Щоб виконувати наступну вправу, необхідно розійтися по сцені в різних напрямках. Рух починаємо за моєю командою. Спочатку просто йдемо, а далі – я даю голосові команди, а ви їх виконуєте, тобто змінюєте швидкість і напрямок свого руху.

Готові? Розпочали: рухаємося повільно, прискорюємося, побігли, зупинка, йдемо спиною назад, прискорюємося, побігли спиною назад, зупинка, побігли вперед. Дякую, добре справилися з цим завданням!

Вправа: «Слухай мою команду!»

Ваше завдання – швидко вишикуватись за зростом від найвищого до найнижчого, та навпаки – від найнижчого до найвищого.

Один, два, три – почали! На рахунок: 1, 2, 3, 4, 5 – шикування закінчено. Дуже добре! Справилися і з цим завданням!

Вправа: «Біг, колода, камінь, собаки»

Шикуємося у дві лінії. Коли я кажу слово «біг» – всі біжать на місці, коли я кажу слово «колода» – всі перескакують через уявну колоду, коли я кажу слово «камінь» – всі мають відхилитися у бік, коли я кажу слово «собаки» – всі озирються назад і кажуть «гав!».

Спробуємо виконати цю вправу. Готові? Розпочали!

Вправи на розвиток фантазії та уяви.

Дія в умовах вигадки, подолання обставин. Засвоєння запропонованих обставин. Зв'язок запропонованих обставин з поведінкою актора. Подолання обставин. Магічне «Якби...», дія за обставин «Якби...».

Вправа: «Кропива»

Ви – у лісі, забрели у хашу, де росте багато кропиви. Вам необхідно перебратися через це місце та показати, як боляче жалить кропива.

Розпочинаємо! Дякую. Молодці!

Вправа: «Як не згубитися в лісі»

Гуляємо у лісі, збираємо квіти, трави, гриби... Якоїсь миті зрозуміли, що загубилися. Злякалися... Шукаємо тих, хто має бути поряд. Знайти не можемо.

Відчуваємо стрес, паніку. Вигукуємо слова: ау-ау-ау! Відгукніться! Мамо, де ти?!

Знайшли маму, зраділи, обнялися.

Вправа: «Черв'ячки»

Починаємо за командою: 1, 2, 3 – почали!

Вправа: «Муха»

Сидимо в парку, читаємо. Прилетіла муха, заважає читати, проганяємо муху.

Продовжуємо далі.

Вправа: «Спека»

Керівник гуртка: Йдемо по пустелі, сонце пече, піт заливає очі, знесилилися, йти не в змозі, намагаємося повзти, пісок страшенно гарячий, хочеться води, нарешті побачили воду... П'ємо воду, хлюпаємо водою на обличчя, знову п'ємо, напилися, вирушаємо до своїх місць, сідаємо.

Повторюємо раніше вивчені вправи.

Вправа: «Кнопка»

Це – улюблена ваша вправа. Потрібно сісти на стільчик, на який поклали кнопку. Завдання: рухами та мімікою показати, як вам боляче. Виконуємо по черзі. Розпочинаємо за командою. На рахунок: 1, 2, 3 – почали!

Вправа: «Підслуховуємо»

Це – дуже проста вправа. Виконуємо по черзі, один за одним: 1, 2, 3 – почали!

Вправа: «Гра сніжки»

Ділимося на дві команди. Завдання: набрати умовного снігу, з нього зліпити сніжку і кинути її в супротивника.

Розпочинаємо за командою: 1, 2, 3 – почали!

Наступна вправа: «Фото на згадку»

Ваше завдання – показати, що ви – задоволені і веселі. Усі – сміються!

І, наостанок, я пропоную вам згадати, над якою виставою ми з вами, діти, почали працювати?

(Діти відповідають)

Так, дійсно, ми з вами розпочали роботу над виставою за мотивами

української народної казки «Язиката Хвеська», і я пропоную вам згадати початок нашої вистави. А для цього ми переглянемо уривок з вистави за участю вихованців старшої групи.

(Перегляд фрагменту вистави).

Керівник гуртка: Яке ваше враження від перегляду відеофрагменту?

Чи сподобалася вам гра акторів? Чи були переконливими актори?

(діти дають відповіді на поставлені запитання).

Керівник гуртка: А зараз, давайте ми відпрацюємо цей фрагмент вистави.

Я запрошую на середину сцени виконавців ролей.

Дякую! Ви справилися із поставленим завданням!

IV. Підсумок заняття

Пропоную вам, діти, підвести підсумок нашого заняття у вигляді вправи.

Отже, **вправа-гра «Асоціації».**

Умови гри: я називаю слово, пов'язане з визначеною темою. Наша тема – «Адаптація організму до тренувального процесу. Загальнорозвивальні вправи».

То ж, які асоціації виникають у вас, коли я промовляю слова «театр» і «актор»?

(Очікувані відповіді дітей: театр, місце для видовищ, театр починається з вішалки, театральна вистава, декорації, костюми, анилаг, квіти, аплодисменти, творчість, задоволення від роботи артиста, перевтілення, створення образу, робота, творчість, розвиток, тренування, тренаж, вправлятися, практикуватися, репетиції, розучування тексту, вправ)

Керівник гуртка: Чи правильно буде стверджувати, що актор є невід'ємною частиною театального мистецтва? А також – чи має він постійно вдосконалюватися і розвиватися, систематично виконуючи різноманітні вправи та тренінги, щоб тримати себе у відповідній формі? Безперечно, ми з вами вже не раз переконалися, що чим старанніше ми будемо виконувати всі вправи, тренуючи своє тіло, увагу, уяву, міміку, рухи, тим легше буде вдосконалювати

свої акторські здібності.

Щодо виконання фрагменту вистави хочу наголосити, що текст ви вивчили добре, незважаючи на те, що тільки нещодавно отримали сценарій казки. Але в роботі акторів на сцені прошу звернути увагу на те, що партнери мають більше взаємодіяти між собою. Ви повинні контактувати між собою поглядами, жестами. Не можна просто стояти і промовляти текст, бо це виглядає неприродньо, неправдоподібно. Звертаю вашу увагу на те, що актор має передавати настрій персонажа, виконувати дію, яка прописана у сценарії, показувати ставлення персонажа до того, що відбувається на сцені через свої емоції та почуття. Тому і ви, працюючи над створенням образів своїх персонажів, намагайтеся бути щирими та переконливими.

По суті, фрагмент вистави, над яким ми працювали сьогодні, є діалогом. А він є основою драматургії, на них вибудовуються всі похідні сюжету. Варіації діалогу нескінченні, його учасники можуть, образно кажучи, дивитися одне на одного, врізнобіч, в одному напрямку, очі в очі, мимо співрозмовника. І завжди це буде цікаво, бо в діалозі – обов'язково закладений внутрішній конфлікт, здатний створити інтригу, зробити її захоплюючою.

Також, сьогодні ми з вами, діти, відпрацьовували техніку виконання вправ з акторської майстерності та працювали над вивченням чистомовок та вдосконаленням своєї мови.

Чи сподобалися вам нові чистомовки?

Чи важко вам було виконувати нові вправи?

Які вправи вам найбільше сподобалися?

Чи подобається вам працювати над створенням образів казкових героїв.

Чому навчає нас казка «Язиката Хвеська?»

(Діти дають відповіді на поставлені запитання)

Домашнє завдання. Довчити тексти своїх персонажів. Дома, перед дзеркалом, спробуйте попрацювати над створенням образу персонажа, роль якого ви будете грати на сцені. Подумайте, яким ви хочете бачити свого героя, як він може вийти на сцену, які дії може виконувати, які рухи буде

використовувати, виконуючи ці дії. Також, не забувайте про вивчення чистомовок.

Прощання з дітьми.

Керівник гуртка: Наше заняття – закінчилося. Ви гарно справилися з завданнями, дуже старанно їх виконували. Ви сьогодні – простомолодці! Я вами дуже задоволена.

Діти: Ми сьогодні – молодці!

Керівник гуртка: Дякую вам за плідну роботу!

(Оплески!)

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Барнич М. Майстерність актора. Техніка "обману". Київ : Ліра-К, 2016. 304 с.
2. Білан Т. О. Історія театру : навч. посіб. Дрогобич : редакційно-видавничий відділ ДЛПУ імені Івана Франка, 2015. 94 с.
3. Гринишина М. О. Театральна культура рубежу ХІХ–ХХ століть: Реалізм. Дискурс. Київ : Фенікс, 2013. 344 с.
4. Клековкін О. Ю. *Mise en scene: Ідеї. Концепції. Напрями*. К. : ІПСМ, 2017. 800 с.
5. Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття / редкол. В. Сидоренко (голова) та ін. К. : Інтертехнологія, 2006. 1054 с.
6. Цвєтков В. Основи класичної режисури. Київ: Бурун Книга, 2018. 160 с.
7. Шаварський О. М. Як стати актором. К. : Логос, 2011. 572 с.
- Іонеско Е. Антологія театру. Київ: Дух і Літера, 2019. 544 с.